

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A.Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (8 5) 266 4201, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

Nr.

I 2023-04-
06

Nr. 1D-1833

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija pagal kompetenciją išnaginėjusi pakartotinai derinimui pateiktus Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 2, 3, 4, 5, 11, 28, 32, 40, 44, 44¹, 58, 62, 67, 71, 79, 85, 94, 99, 100, 101, 102, 103¹, 104, 105², 105³, 105⁴, 106¹, 108, 113, 114, 115, 115¹, 118, 123, 125, 140⁸, 140¹², 140¹⁸, 140¹⁹, 140²¹, 140²⁸ straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas) ir Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, teikia šias pastabas ir pasiūlymus.

1. Atkreipiame dėmesį, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – UTPI) 32 straipsnio 1 dalimi, atstovas pagal įstatymą nelydimam nepilnamečiui yra skiriamas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) nuostatomis, reglamentuojančiomis vaiko globos (rūpybos) organizavimą, atstovas pagal įstatymą be tėvų globos likusiam nepilnamečiui skiriamas nustatant jam globą (rūpybą) (CK 3.250 straipsnio 3 dalis). Tuo tarpu CK 3.243 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad nepilnamečių asmenų globėjai ir rūpintojai turi gyventi kartu su nepilnamečiu, išskyrus šio kodekso 3.265 straipsnio 4 punkte numatytus atvejus. Nepilnamečio, sulaukusio šešiolikos metų, rūpintojas gali gyventi skyrium, jeigu dėl to sutikimą davė valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija. Projekto 14 straipsniu keičiamo UTPI 79 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad nelydimas nepilnametis taip pat gali būti apgyvendinamas pas pilnamečius giminaičius. Pastebėtina, kad organizuojant vaiko globą (rūpybą) visais atvejais pirmiausia siekiama vaiką apgyvendinti giminaičių ar emociniais ryšiais su juo susijusių asmenų šeimose, jei tie asmenys atitinka CK nustatytus globėjams (rūpintojams) keliamus reikalavimus. Atvejais, kai vaikas į šalį atvyksta ne su savo teisėtais atstovais, o kitais asmenimis – ieškoma sprendimų užtikrinti vaiko atstovavimą, neatskiriant jo nuo kartu atvykusių asmenų, todėl manytina, kad toks reguliavimas UTPI yra perteklinis ir netikslus vertinant iš globėjo (rūpintojo) pareigų ir teisių įgyvendinimo perspektyvos, o taip pat ir keliantis iššūkius dėl tinkamo vaiko teisių užtikrinimo ir atstovavimo, tais atvejais, kai vaiko pilnametis giminaitis dėl objektyvių priežasčių negalėtų būti skiriamas vaiko atstovu pagal įstatymą. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Projekto 14 straipsniu keičiamo UTPI 79 straipsnio 4 dalį siūlome išdėstyti taip:

„4. Nelydimas nepilnametis prieglobsčio prašytojas ~~vidaus reikalų ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka, suderinta su vidaus reikalų ministru, apgyvendinamas pas pilnamečius giminaičius, atstovą arba Pabėgėlių priėmimo centre laikino apgyvendinimo vietoje, jeigu jo atstovas tam neprieštarauja. Sprendžiant dėl nelydimo nepilnamečio apgyvendinimo, atsižvelgiama į nepilnamečio nuomonę pagal jo amžių ir brandą.~~“

2. Siekiant suvienodinti teisinį reguliavimą, kad ir kreipiantis pirmą kartą dėl leidimo laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje (toliau – leidimas laikinai gyventi) išdavimo, taip pat kaip ir kreipiantis dėl leidimo laikinai gyventi pakeitimo, nereiktų gauti leidimo dirbti, siūlytina patikslinti UTPI 58 straipsnio 4 punkto nuostatas dėl užsieniečio atleidimo nuo pareigos įsigyti leidimą dirbti, kai užsienietis kreipiasi dėl leidimo laikinai gyventi pagal UTPI 40 straipsnio 1 dalies 4 punktą. Atsižvelgiant į tai, siūloma Projekto 10 straipsnį, kuriuo keičiamas UTPI 58 straipsnis, papildyti UTPI 58 straipsnio 4 punkto pakeitimu ir UTPI 58 straipsnio 4 punktą išdėstyti taip:

„4) turi arba kreipiasi dėl leidimo laikinai gyventi pakeitimo pagal šio Įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 4, 4¹, 4², 5, 5¹, 13, 14, 15 ar 16 punktą arba kreipiasi dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo pagal šio Įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 4, 4¹ ar 4² punktą;“.

3. Vadovaujantis Lietuvos valstybės paramos užsieniečių integracijai teikimo sąlygų ir tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. spalio 5 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl Lietuvos valstybės paramos užsieniečių integracijai teikimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas) 1 punktu, integracijos programoje gali dalyvauti ir **prieglobstį gavusių užsieniečių šeimos nariai**. Pagal Aprašo 4 punktą, parama integracijai **pradedama teikti Pabėgėlių priėmimo centre** arba kitose centro suteiktose gyvenamosiose patalpose nuo sutarties tarp centro ir prieglobsčio gavėjo dėl paramos integracijai teikimo pasirašymo dienos <...>. Atsižvelgiant į tai, siūlytina Projekto 1 straipsniu keičiamą UTPI 2 straipsnio 23¹ dalį papildyti įtraukiant užsieniečių, kuriems suteiktas prieglobstis, šeimos narius šeimos susijungimo atvejais ir išdėstyti UTPI 2 straipsnio 23¹ dalį taip:

*„23¹. Priėmimą užtikrinanti įstaiga – Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskirta biudžetinė įstaiga, teikianti socialines, apgyvendinimo ir kitas priėmimo sąlygas užtikrinančias paslaugas prieglobsčio prašytojams, užsieniečiams, kuriems suteiktas prieglobstis Lietuvos Respublikoje, **jų šeimos nariams šeimos susijungimo atvejais**, nelydimiems nepilnamečiams užsieniečiams, užsieniečiams, esantiems ar buvusiems su prekyba žmonėmis susijusių nusikaltimų aukomis, užsieniečiams, kol bus priimtas sprendimas dėl jų grąžinimo į užsienio valstybę ar išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos arba kol sprendimas dėl jų grąžinimo į užsienio valstybę ar išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos bus įgyvendintas, užsieniečiams, perkeltiems į Lietuvos Respublikos teritoriją Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu. Priėmimą užtikrinančios įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.“*

4. Atsižvelgiant į tai, kad Projekto 13 straipsniu tikslinama UTPI 71 straipsnio 2¹ dalis ir siekiant užtikrinti priėmimo sąlygas prieglobsčio prašytojams gyvenant savo pasirinktoje vietoje bei siekiant eliminuoti veiksnus, kurie skatintų asmenis, kurie turi galimybę gyventi savarankiškai, naudotis viešąją infrastruktūrą apgyvendinimui, siūlytina atitinkamai patikslinti ir UTPI 71 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

*„3. Prieglobsčio prašytojams, išskyrus prieglobsčio prašytojus, dėl kurių priimamas Migracijos departamento sprendimas įleisti į Lietuvos Respubliką ir šis sprendimas dar nėra priimtas, gyvenantiems ~~Lietuvos Respublikos institucijų paskirtose~~ laikino apgyvendinimo ~~arba sulaikymo~~ vietoje **ar jų pasirinktoje gyvenamojoje vietoje arba sulaikytiems Valstybės sienos apsaugos tarnyboje**, socialinės apsaugos ir darbo ministro ~~ir vidaus reikalų ministro~~ nustatyta tvarka kas mėnesį mokama 10 procentų valstybės remiamų pajamų dydžio pinigine pašalpa. Ši pašalpa mokama nuo prašymo gauti piniginę pašalpą ~~socialinės apsaugos ir darbo ministro ir vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka~~ pateikimo dienos.“.*

5. Įvertinus tai, kad Projekto 14 straipsniu keičiamas UTPI 79 straipsnis, siekiant patikslinti, kuriais atvejais Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas) priima sprendimą dėl prieglobsčio prašytojo apgyvendinimo, taip pat įvertinus Projekto aiškinamajame rašte pateiktą informaciją, kad: „<...> Migracijos departamentas priimtų **bendro pobūdžio sprendimą** dėl prieglobsčio prašytojo apgyvendinimo Priėmimą užtikrinančios įstaigos valdomoje, administruojamoje ar parinktoje laikino apgyvendinimo vietoje, o **Priėmimą užtikrinanti įstaiga sprendžiamą dėl konkrečios**

prieglobsčio prašytojo laikino apgyvendinimo vietos;“, manome, kad Migracijos departamento priimamas sprendimas yra perteklinis. Migracijos departamentas priima sprendimus dėl užsieniečių įleidimo į Lietuvos Respublikos teritoriją bei vykdo kitas UTPI nustatytas funkcijas, o papildomas sprendimas dėl apgyvendinimo nekuria pridėtinės vertės, įvertinus tai, kad konkrečią vietą atsižvelgus į individualias aplinkybes paskirs Priėmimą užtikrinanti įstaiga. Siekiant išvengti administracinės naštos ir galimo proceso apsunkinimo priimant sprendimus dėl apgyvendinimo didelio srauto atveju, siūlome eliminuoti perteklinį žingsnį ir UTPI 79 straipsnio 1 ir 2 dalis išdėstyti taip:

„1. ~~Migracijos departamentas priima sprendimą dėl prieglobsčio prašytojo apgyvendinimo.~~ **Prieglobsčio prašytojai, išskyrus atvejus, prieglobsčio prašytojus, nurodytus šio Įstatymo 5 straipsnio 6 dalyje, kai prieglobsčio prašytojas prašytojus, kurie yra sulaikyti arba jam kuriems skirta alternatyvi sulaikymui priemonė Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka, Migracijos departamento sprendimu apgyvendinami Priėmimą užtikrinančios įstaigos paskirtoje laikino apgyvendinimo vietoje.**

2. ~~Prieglobsčio prašytojai, išskyrus nurodytus šio Įstatymo 5 straipsnio 6 dalyje laikinai apgyvendinami Valstybės sienos apsaugos tarnyboje arba Pabėgėlių priėmimo centre. Prieglobsčio prašytojai gali būti apgyvendinami ir kitose apgyvendinimo vietose. Prieglobsčio prašytojui, dėl kurio apgyvendinimo sprendimą priima Migracijos departamentas Priėmimą užtikrinanti įstaiga, Migracijos departamento sprendimu Priėmimą užtikrinančios įstaigos sprendimu gali būti leista apsigyventi ir jo pasirinktoje gyvenamojoje vietoje, jeigu pats prieglobsčio prašytojas to pageidauja.~~”

6. UTPI 94 straipsnio 3 dalies 6 punkte nustatyta, kad užsieniečiai, kuriems suteikta laikinoji apsauga, turi teisę būti įtraukti į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka, jeigu dėl objektyvių priežasčių negali deklaruoti gyvenamosios vietos. Pažymėtina, kad, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1998 m. spalio 13 d. nutarimu Nr. 1232 „Dėl Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo įgyvendinimo“ yra įgaliojusi Lietuvos Respublikos gyventojų registro tvarkytoją, t. y. valstybės įmonę Registrų centrą, patvirtinti Gyvenamosios vietos deklaravimo taisykles ir Asmenų įtraukimo į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą tvarkos aprašą. Šis pavedimas yra nustatytas įgyvendinant Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nuostatas, tačiau ne specialaus įstatymo – UTPI nuostatas. Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad pavedimas nustatyti tvarką ir pavedimas patvirtinti tvarkos aprašus nėra tapatus pagal turinį, todėl siekiant teisinio reguliavimo aiškumo ir aiškaus funkcijų reglamentavimo, siūlytina patikslinti Projekto 16 straipsniu keičiamo UTPI 94 straipsnio 3 dalies 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6) būti įtraukti į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą ~~Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos~~ **Lietuvos Respublikos gyventojų registro tvarkytojo** nustatyta tvarka, jeigu dėl objektyvių priežasčių negali deklaruoti gyvenamosios vietos;“.

Viceministrė

Agnė Bilotaitė

Laura Perevičiūtė, tel. 8 67602685, el. p. Laura.Pereviciute@socmin.lt
 Giedrė Mikalauskienė, tel. 8 65217286, el. p. Giedre.Mikalauskiene@socmin.lt
 Rasa Malaiškienė, tel. 8 65861342, el. p. Rasa.Malaiskiene@socmin.lt
 Aušra Juodaitienė, tel. 8 65860010, el. p. ausra.juodaitiene@socmin.lt

Gabija Krasauskienė, tel. 8 649 51957. el. p. Gabija.Krasauskiene@socmin.lt